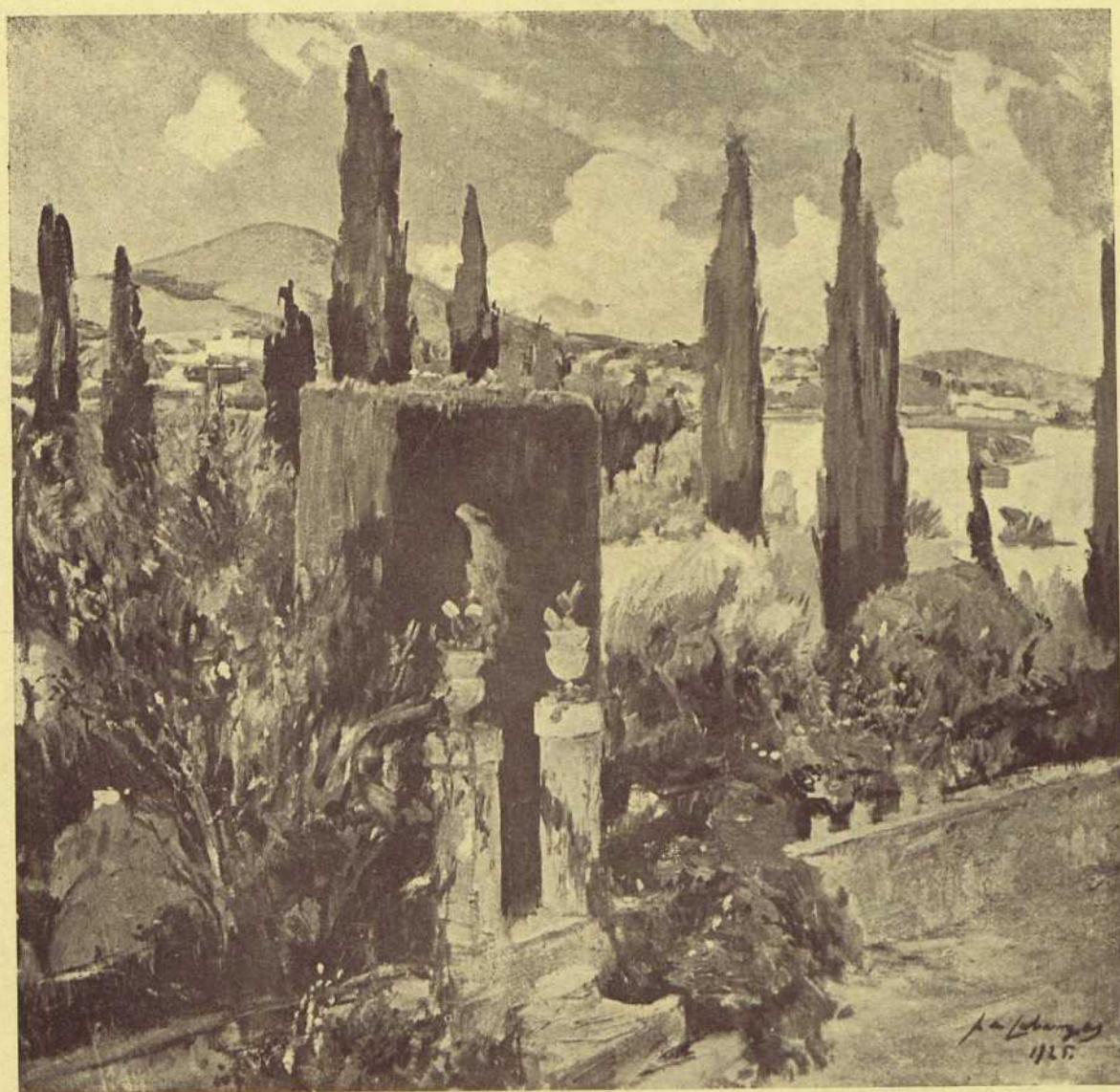

PRIMA

Revista il·lustrada d'art i literatura

Jardí del Poeta a la «Masia Parellada». Quadre a l'oli d'Alexandre de Cabanyes.

PRODUCTOS PIRELLI, S. A.

Ronda de l'Universitat, núm. 18 - BARCELONA

Fàbriques a Vilanova i Geltrú

Fils i cables isolats per a totes les aplicacions de l'electricitat.

Cordons flexibles per a làmpares.

Cables elèctrics soterranis per a alta i baixa tensió.

Cables telegràfics, telefònics, subfluvials i submarins.

Accessoris per al montatge de cables.

Manufactures de cautxú per a usos industrials, aplicacions mèdiques i higiene.

Mangueres, teles de goma, anells, teles engomades, sacs per a gas, accessoris per a màquines de sulfatar.

Paviments de goma.

Massissos i semineumàtics per a camions i autobusos.

Llantes per a cotxes.

Exclusiva de venda:

Comercial Pirelli, S. A.

Ronda de l'Universitat, núm. 18

Madrid

Alcalá, 67

Bilbao

Larreátegui, 57

Sevilla

Rodrigo Caro, 8

La Coruña

Plaça Orense, 6

Llapis
llavis
Juliette

**DOS
PREPARATS
QUE
DEU
VOSTÈ
PROVAR**

Usant *Seducció*, les
petanyes adqui-
reixen una espes-
sor meravellosa.

Seducció
Juliette

És tant permanent,
que un sol retoc al
dia manté els llavis
amb tot l'encant.

**La peluqueria
para señoras**

LA POMPADOUR

Ignacio Iglesias, 18 - Villanueva y Geltrú

queda a cargo de

Teodora Aragonés Viuda de Gambetta

**Casa especializada en todo lo del
ramo de peluquería para señoras**

**Rambla de las Flores, 13, pral.
Tel. 15083 ■ ■ BARCELONA**

J. Tapias

Fàbrica de sabons

de totes classes.

Qualitat immillorable.

Vendes a l'engrós i detall. Preus de fàbrica.

Campanar, 4, i Major, 59

Vilanova i Geltrú

Hotel Carril

de Josep Pallejà Solà

Servei acurat. Cambres amb aigua corrent.

Cambra de bany.

Cotxe a l'arribada dels trens.

Servei a domicili. Garatge al mateix hotel.

Fermí Galan. 9 i 11 Telèfon 80

Vilanova i Geltrú

Tintoreria

NOVA

**Perfecció
i rapidesa**

**d'Alfred
Huerta**

Tallers i despatx:

SANT JOAN, 30

VILANOVA I GELTRÚ

Col·legi FONT

Obertura del curs 1933-34

Per a informes i matrícula :

Plaça Gumà i Ferran, 1 :-: Vilanova

Hores de visita :

de 12 a 1 matí, i de 6 a 7 tarda

Farmàcia MIRET

Vilanova i Geltrú

Magatzems de Jaume Puig Benasach

Materials per a la construcció

Uralita : planxes Canaleta, xapa llisa, canalons, tubs, dipòsits, xemeneies, colzats, fibro-marbre, tubs Drena, tubs a pressió, etc.

Ciments : ràpid, lent, calç, portland artificial, guix, maons, sorra, grava, etc.

Vigues ferro : de totes mides i gruixos, com també ferro rodó per a armat de ciment : altres de la casa Torras.

M. E. F. : productes contra humitats, etc.

Forn del Vidre, 5 - Tel. 147 - Vilanova i Geltrú

Sastreria d'Antoni Tort

Plaça Sant Pere,
núm. 20, i
Montserrat,
núms. 7 i 9

Francesc Ferrer

Reparacions elèctriques

Especialitat
en Bobinats de Motors

Carrer Barcelona, 1 bis
(junt Plaça Eduard Jalon)

Tintoreria de J. Guivernau

Rentats i tenyits

Dols ràpids

Carrer Sant Gervasi, 12
Tallers: Havana, 59

**Especialitat en
els encàrrecs**

Telèfon 108

Vilanova i Geltrú

**Omnibus per a excursions
de 18 a 30 places.**

SERVEI DE TAXIS

Plaça de la República, 1

Joan Huguet

Tel. 60 - Vilanova i Geltrú

**Línies d'òmnibus de Vilanova
a Vendrell
i Arbós - Pantà - Vilanova**

Champany

L'Overnoy

L. Raventós

Pla^a de la
República
n.º 7.

Tel. 45

S. Sadurní de Noya

prisma

OCTUBRE DE 1933

Número XIX

Redacció i Administració:

Rambla Macià, 41

Vilanova i Geltrú

Sumari

Text

Editorial. — A Cabanyes, *Miquel Costa i Llobera, Pure*. — Una suggestió, *J. Fabré i Oliver*. — Manuel de Cabanyes, 1888-1933, *C*. — Manuel de Cabanyes: l'home i el líric, *J. F. Ferrer*. — El Poeta Manuel de Cabanyes... músic? *R. Ferrer i Parera*. — La independència de la Poesia, *Manuel de Cabanyes*. — Perfil del Poeta, *Manuel Amat*. — A la memoria del eminent poeta catalán D. Manuel Cabanyes, *Marcelino Menéndez y Pelayo*. — Tríptic, *J. A. R. F.* — La masia d'En Cabanyes, *Salvador Albert*.

Gravats

Portada: Jardí del Poeta, quadre a l'oli d'*Alexandre de Cabanyes*. — Manuel de Cabanyes, retrat al carbó de *Marti Torrents*. — Vista exterior de la Masia Parellada, dibuix a la ploma per *S. Mestres*. — Manuel de Cabanyes, retrat al llapis plom d'*E. C. Ricart*. — Cambra on morí el poeta Cabanyes, dibuix a la ploma de *Fèlix Urgellés (1890)*. — Sala de la casa Cabanyes, foto *Arxiu Mas*.

Editorial

Amb ocasió del centenari de la mort del poeta Manuel de Cabanyes arreu de sa vila nadiua i fora d'ella s'han fet sentir les veus d'un magnífic cor d'admiracions i recordances. La de PRISMA, modesta, però càlida i entusiàstica, ha d'acompanyar-les, no per a omplir cap buit, sinó per a seguir fidels a un dels propòsits que ens portaren a l'arena de la premsa vilanovina, el de donar a aquestes planes la qualitat d'espills de la vida cultural de nostre poble.

Oferim una corona més, formada amb les flors de selecció que li dedicaren altres fills predilectes de les muses, i amb poncelles que ofrenen joves poetes nostres. Però aquelles flors i aquestes poncelles van en la corona entrelligades amb el fullatge viu i verdejant de nostre amor per Vilanova i nostra admiració profunda per al seu poeta, l'obra del qual, que malauradament tingué per fossa el clot del seu breçol, pot i deu allisonar artistes i literats per la serietat i aplom amb què fou preparada, per la noble independència amb què es presentà al jui del públic, per l'afany de superació, d'originalitat i de purificació de les lletres del seu temps que en tot ella batega; i a nosaltres, el comú de la gent, per la dignitat humanal que en ella sempre acompanya a la bellesa, sovint consonent-s'hi, per la manera com s'hi veu transmutat el sofriment en poesia, per la fermesa com s'hi exposen els ideals, fermesa emmaridada sempre amb la més ampla tolerància, i pel serè caminar del poeta a través de les vies del pensar, en quals llunyanies s'hi dibuixen pels escollits, amb traços flamejants, els secrets de l'Absolut.

A Cabanyes

per Miquel Costa i Llobera, Pvre.

Com una brosta de llorer novella,
naxent d'antiga rel qu'estava oculta
entre pedres ciclòpiques y marbres
de clàssica ruïna.

sobre l'august abatement s'axeca,
evocant heroïsmes, ab sa fulla
de tó metàlich y apuntada forma,
a tall d'inclita llansa;

talment surgi, malaguanyat poeta,
ta solitaria inspiració, nodrida
de noble sava y ab l'aspror y força
de ta nadiva terra.

Ardit, auster y vigorós ton geni
era be'l geni de ta patria dura
qu'ab sa lira de bronze s'adquiria
del vers l'independencia.

Tu, desdenyant banalitats sonores
i fàcil pompa buyda, sols cercaves
intensitat, elevació, noblesa,
qu'escolta qui n'es digne.

Sols qui n'es digne. Ni tirans altívols,
ni baixa turba afalagar volgueses...
Jamay al or venal ni al pler qu'embruta
rendires homenatge.

Fins execreres la més docta lira,
si ab sò d'adulació fou profanada,
si va corrompre ab sensual mollesa
la fibra de son poble.

Axí, fente de l'art un sacerdocí,
el foch sagrat ne mantienes, y altre
ardor no t'inflamà, més qu'amor pura
y entusiasme magnànim.

Del món helènic adorant la forma,
tu l'esperit d'altr'època sentires,
y modulares a una verge'l càntich
de suspirants estrofes.

Fins més allà de la grandesa humana,
el pur crisma assolint del Evangeli,
en l'altar el vessares quan ta Musa
volà nimbada ab l'iris...

Sublim nasqueres; mes l'humana gloria
te fou negada, car l'edat caduca
del classicisme bort no comprenia
la clàssica noblesa.

Y'l manllevat idioma, resistintse
a les audacies de ton estre indòmit,
violències ne patí, que no tolera
son geni d'altra rassa...

¡Ah! la llengua materna te calia
per abocar-hi'l cor... Mes exa parla
desdenyada, envilida, corrompuda,
ja l'art la creya morta.

¡Oh cantor sense llengua! axí passares,
obscur y pensatiu, en curta vida...
Després l'oblit d'immerescut silenci
cubri la teva tomba.

Y aqueix oblit immerescut perdura,
malgrat l'esfors inútil d'algun sabi,
mentres la folla multitud aclama
vulgaritats indignes.

Oh, jove atleta de la forta lira!
qu'eras be'l geni de la patria dura,
ara qu'en gloria ta materna llengua
retorna a vida nova,

¿per què no tornas tu? ¿Per què en l'esplèndit
ressurgiment qu'a ton terror esclata,
alsar no tornas juvenil la testa,
com fresch botó de lliri?

Ay! tu qu'ab tal imatge te planyias
de que'ls hèroes passats no revinguessen,
tampoch may més has de venir a l'obra
que t'assignava'l geni.

Y romandrà ton buyt... més buyt encara
essent inadvertit; y may ton poble
sabrà lo que perdé quan tu morires
abants d'ell recobrase.

Tu, qu'a la patria arrebatat, pogueres
al menys dexarhi ta mortal despulla,
de ton doble esperit l'hereu suscita
potent sobre ton poble.

Y no manqui a ta rassa la corona
qu'ab temps i millor sort cenyir debías,
de Tarraco en l'Acropolis sagrada,
¡Pindar de Catalunya!

Del llibre «Horacianes», 1906.

*L'estudiant MANUEL DE CABANYES, retrat inèdit al carbó.
Inspirat del pastell de Sinibaldo de Más, per Martí Torrents.*

Una suggestió

per J. Fabré i Oliver

QUAN ja fa anys vaig escriure una biografia del poeta vilanoví Manuel de Cabanyes, com era natural, en primer terme vaig llegir les brevíssimes notes biogràfiques publicades, comprovant les escasses dades per a convèncer-me de la seva exactitud.

Respecte a la naixença del poeta, de la investigació feta per mi en l'arxiu parroquial, es demostrà que la data fins llavors tinguda per certa no era exacta, i, per rectificar-la, vaig reproduir íntegra la partida de baptisme. Aquesta cura tinguda en el que podríem dir part documental, fins esgotar-la, vaig tenir-la també en el que podríem qualificar, en terme curial, de prova testifical. Adés vaig posar-me en contacte amb les raríssimes persones vivents que havien conegut el poeta, i una d'elles era una vella de la família Solà, que havia estat des de jove neta al servei de la família Inglada, a la que pertanyia la «celestè virgen» de la qual n'estava enamorat el poeta. Els episodis que en la biografia es llegeixen referent al festeig d'en Cabanyes amb la senyoreta Inglada, me'ls contà la viuda de Solà, avantpassada d'un procurador de tribunals i un pèrit agrònom del mateix cognom, ben coneguts a Vilanova.

Altres dades de la biografia d'en Cabanyes per mi publicades, me les va donar, de viva veu, el meu avi D. Joan Oliver de Ballester. La família dels meus avis Oliver està emparentada amb la dels Cabanyes i, a més, eren socis d'una empresa comercial d'exportació i importació a Rússia, i una íntima i perdurable amistat ha unit la meua família amb la dels Cabanyes durant moltes generacions.

El meu avi Oliver havia estudiat la carrera de notari a l'Universitat de Cervera amb el doctor Valenti i el meu oncle en Pere Màrtir Pollés i Fabré, i l'episodi de la bromada de disfressar-se l'estudiant Cabanyes de correu de gabinet, me la va contar el meu avi Oliver, el qual, si bé és cert que no es trobava a Cervera en la data

que Cabanyes hi estudià, coneixia aquest fet per veïns de la mateixa població i per notícies que tenia la família Oliver de tot el que passava a la família Cabanyes. Queda explicada, doncs, la procedència de les notícies que jo vaig incloure en la meua biografia, les quals han estat posades en dubte o discutides sens cap fonament per alguns biògrafs, entre ells el benvolgut amic i gran panegiritzador de Cabanyes, el canonge Dr. Puig.

Respecte al que vaig escriure en la repetida biografia, després de tants anys, no tinc res que rectificar, perquè no dubto de la veracitat de la bona velleïta viuda de Solà, ni puc dubtar tampoc de la del meu avi, D. Joan Oliver.

Els últims estudis publicats sobre Cabanyes, han esgotat l'estudi de documents i també l'apologètica i la crítica del poeta. Què, doncs, manca a fer? Al meu entendre, hi ha un tema interessantíssim, que és estudiar l'ambient familiar en el qual va viure, formar-se i desenvolupar-se en Manuel de Cabanyes, perquè Cabanyes no és una figura isolada, sinó un cap de brot d'una família de poetes, artistes i admiradors de la bellesa, no ben compresa ni tan sols pels vilanovins, els quals no s'han donat encara compte de la forta personalitat artística de l'Alexandre de Cabanyes, marinista d'unes condicions tan excepcionals com indègudament apreciades.

Els organitzadors de l'homenatge al poeta Cabanyes sembla que hagin endevinat que jo no podia fer aportacions noves, però en agraïment al que ells han fet per glorificar el poeta per mi tan admirat, els brindo un tema que en mans d'un poeta que sigui alhora historiador i psicòleg, pot donar un nou caire lluminós a la figura de l'excels poeta vilanoví, que és estudiar la influència de la vida familiar dels Cabanyes, que seria encara més interessant si s'es-tengués a l'estudi dels inventors, poetes i pintors d'aquesta il·lustre família vilanovina.

Manuel de Cabanyes

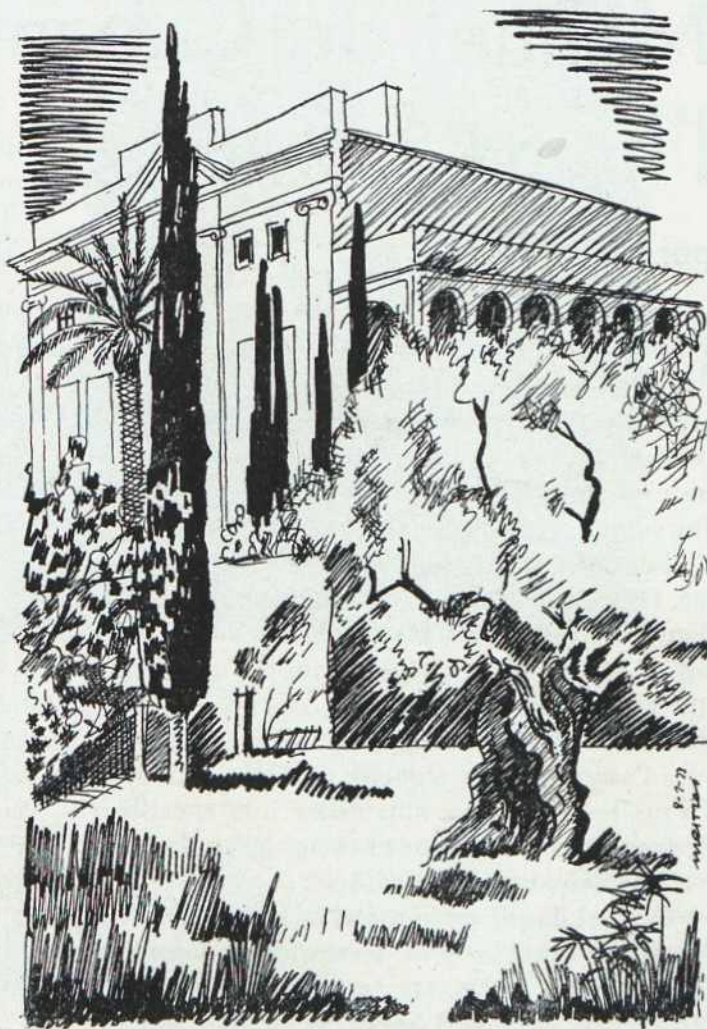
1888 - 1933

per C.

EN constituir-se en 1888, baix l'ègida il·lustre del mai prou enaltit Victor Balaguer, la Junta erectora d'una estàtua al gran líric vilanovi mitjançant pública subscripció, per a fomentar-la, dins i fora de nostra catalana terra, s'organitzà nombrosa vinguda a aquesta vila de literats i periodistes de tota Espanya a fi de donar-los-hi a conèixer la personalitat eximia de l'immortal poeta; obsequiant-los amb festes i banquets i una fervorosa visita a la que fou sa cambra mortuòria.

Amb motiu de dits actes, escrigué llavors l'il·lustre literat i crític eminent Josep Ixart: «En Villanueva y Geltrú se celebró hace poco una reunión de literatos y periodistas para dar forma al proyecto de erigir una estatua al poeta Manuel de Cabanyes». ¡Una estatua en Villanueva!... ¡A un escritor de Villanueva!... «¿Y quién es Cabanyes?» «Desde luego harán esta pregunta los que no son sus paisanos. Pero lo bueno es que también han de hacerla muchos que lo son... Por de pronto, conste una cosa; que el proyecto será tardía reparación de una falta que Menéndez Pelayo lamentaba con estas bellas frases: *Su patria no se acuerda de ese purísimo genio que Roma y Atenas hubiesen adoptado por hijo suyo. Para él no ha llegado la posteridad todavía. Unos pocos admiradores y paisanos del poeta se han deleitado con sus delicadísimos versos; del Segre acá no le conoce nadie*» (*). No; su patria se acordó de él por fin, y llegará para él la gloria póstuma... si ésta consiste en una estatua, lo que es dudoso. Ahora, que de hoy en adelante se deleite con los versos del purísimo genio, alguien más fuera de sus pocos admiradores y paisanos, esto es dudoso».

Els càrrecs d'oblit no es referien a la vila nadiua, com palesà l'insigne crític en una bella carta oberta posterior al transcrit (inserida en el n.º 57 del Butlletí de la Biblioteca Museu Ba-

Vista exterior de la Masia Parellada
Dibuix a la ploma. Inèdit, per S. Mestres.

laguer, corresponent al juny de 1889), sinó a Espanya entera.

Ha passat prop de mig segle, i avui, gràcies a Déu, tot Catalunya veu en Manuel de Cabanyes un genial poeta ben seu, precursor eximi del renaixement pairal, i Espanya un dels lírics peninsulars més inspirats.

Amb el primer centenari de la mort del *Cigne de Vilanova*, hi ha arribat fulgorosa la glòria póstuma que per a ell, amb tanta justícia i fervor, reclamaven Menéndez Pelayo i Josep Ixart fa cinquanta anys.

(*) Això fou escrit des de Madrid.

Una vida i una obra

Manuel de Cabanyes: l'home i el líric

per J. F. Ferrer

CABANYES, la glòria més pura de la nostra vila, va veure-hi la llum primera el 27 de gener de 1808. Durant la seva infantesa començà a manifestar-se la inclinació natural a l'estudi que més tard havia de desenvolupar-se a Barcelona, al col·legi dels Pares escolapis.

Les aules universitàries de Cervera, València, Osca i Saragossa van veure passar la noble figura del jove estudiant de les facultats de filosofia i jurisprudència, tot oferint-li l'acolliment que es mereixia. A la darrera de les esmentades Universitats obtingué el grau de llicenciatura l'any 1832, i el següent el títol d'advocat. La modèstia, la fina amabilitat i la senzillesa de tracte eren — segons els seus biògrafs — els trets principals del seu caràcter.

Però el flagell de la malaltia traïdora va encruelir-se amb la seva naturalesa, no pas tan robusta com calia a la formidable volada del seu esperit, i hagué d'ésser traslladat — ja molt decandit — a la seva finca «Masia d'En Parellada», on va morir cristianament en clarejar el 16 d'agost de 1833.

Entre els manuscrits inèdits que deixà són dignes d'esment: la monumental *Historia de la Filosofia*, que tenia ja molt avançada; el *Discurso de la historia literaria de España*, escrit a Cervera; la *Historia del César*, i diversos apunts sobre la Història d'Espanya.

Poc temps abans de davallar a la tomba, en preveure potser la seva fi, es decideix a publicar un recull de poesies, amagant, però, la seva persona en la penombra de l'anònim. Torres Amat diu bellament que és el cant del cigne que s'acomiada. Són dotze composicions aplegades sota el títol de *Preludios de mi lira*; dotze

composicions que li valen l'admiració dels seus contemporanis i la gloriosa immortalitat.

La lírica del nostre poeta és tota impregnada de dolça i clara serenitat:

*«Como una casta, ruborosa virgen
»Se alza mi musa, y tímida las cuerdas.
»Pulsando de su arpa solitaria,
Suelta la voz del canto.»*

i més avall:

*«Fiera como los montes de su patria,
»Galas desecha que maldad cobijan:
»Las cumbres vaga en desnudez honesta;
Mas ¡ay de quien la ultraje!»*

En aquest aspecte li escaurien plenament les altes paraules del gran horacià de Mallorca quan deia:

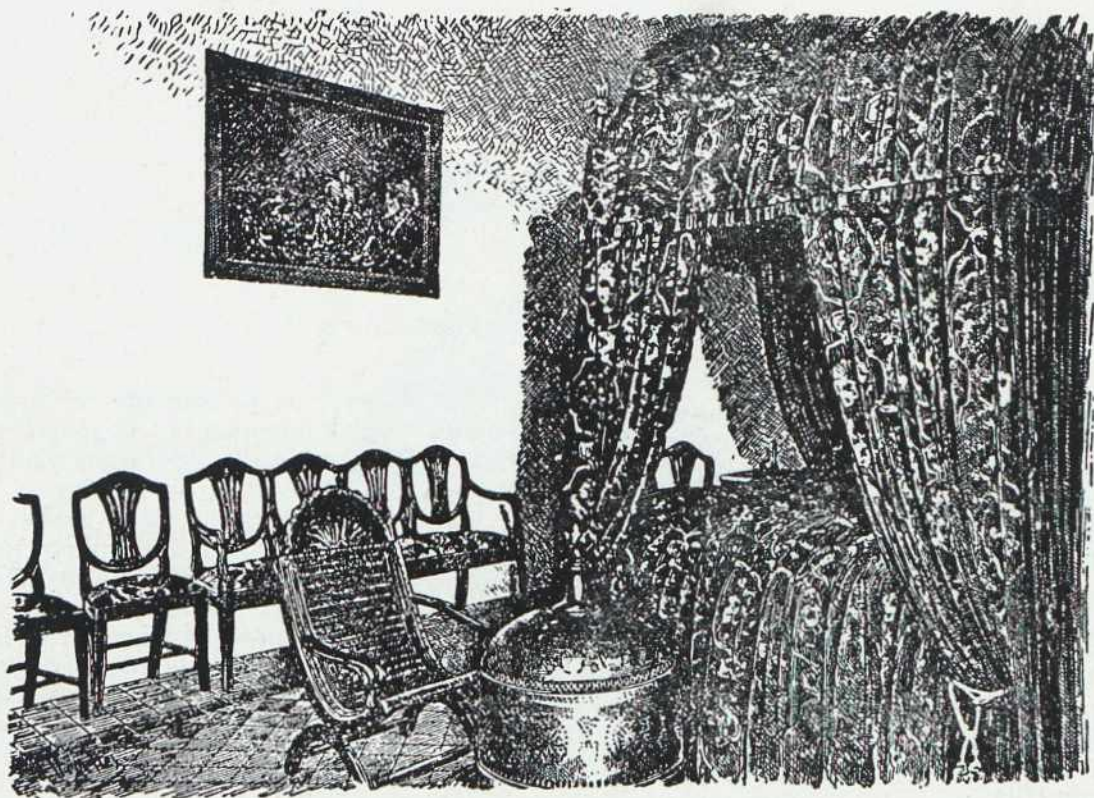
*«Princep afable de la docta lira,
»mestre i custodi de la forma bella,
»tu que cenyires de llorer i murtra
»doble corona:*

*»ara tolera que una mà atrevida
»passi a mon poble la que amb tal fortuna
»tu transportares al solar de Roma,
cítara grega.»*

Però aquesta serenitat clàssica està completada i ennoblida per l'elevació de les idees, per la profunditat del sentiment religiós que abraunda el seu cor, guia la seva intel·ligència i subjecta la seva impetuosa imaginació romàntica:

*«¿Angel mío! en los coros
»Yo esperaré encontrarte
»Que himnos santos entonan al Señor;
»Y a tan plácida idea
»Sobre el muriente labio
»Sonrisa celestial florecerá.»*

Es així com canta el seu cor enamorat; és així com cerca el consol dels seus dolors i de les seves desventures en l'esperança del més enllà feliç que posa suavitats a totes les asprors. Al revés de Leopardi — que tot ho veu negre

*Masia Parellada. Cambra on morí el genial autor de «Preludios de mi lira», en el mateix estat com quedà en ocórrer el seu traspàs. En primer terme, el monumental braser oriental, curiós exemplar d'estil i riquesa.
Dibuix a la ploma de Félix Urgellés, 1890.*

perquè ha perdut la fe — mai no se'n presenta abatut pels desenganys; mai no és víctima del pessimisme; mai no el veiem vençut ni desesperat. La resignació cristiana del malalt és el bàlsam que cura totes les ferides, la font de tots els enlairats optimismes del poeta.

El seu esperit cercava la bellesa talment l'assedegat desitja l'aigua pura; la cercava «*como a los griegos se mostró y latinos*». Sempre en fou l'enamorat modèlic, l'amant perfecte. I ella — la bellesa — va correspondre i va adaptar-se a aquell gran amor; va lliurar-se del tot a aquell temperament sòlid i puixant, devot dels antics i amic del fogós Alfieri. L'il·lustre Menéndez Pelayo ho expressa, d'una manera exacta, en la seva oda:

*«Élla su esposa fué, casta y desnuda
y brotó de su seno fecundado
por su abrazo viril, la forma indócil
luchando por la vida».*

L'obra del poeta vilanoví és definitiva, ferma i duradora talment com si fos esculpida en

marbre. No en va l'abans citat Costa i Llobera l'anomena «jove atleta de la forta lira».

I també el mateix Costa quan parla d'aquell temple que veia «blanquejar entre el verd de la ribera — damunt les clares ones» i quan es lamenta de no haver pogut pujar-hi, ens ha deixat feta una imatge magnífica que podríem aplicar al nostre Manuel de Cabanyes. Tamma-teix si algú no va poder gravar-hi «el nom de nostra pàtria» fou aquella ànima que va creuar la terra de passada; fou ell, el líric mancat de llengua vernaclea.

Sortosament, la selecció de les generacions que l'han seguit s'ha donat compte del valor universal de la seva obra i li ha fet la justícia que li pertocava. I la glòria del fill ha honorat també la mare. La glòria del fill d'aquesta terra s'ha anat aixecant, ha anat emergint del mar de l'oblit com el nostre sol emergeix de la Mediterrània cada dia i, també com ell, ha fet resplendir totes les coses i ha prodigat arreu la seva llum triomfant.

El poeta Manuel de Cabanyes... músic?

per R. Ferrer i Parera

HEUS ací la nota gairebé inèdita, ja que no del tot escatida, doncs dels molts biògrafs de l'Horaci Vilanoví, sols el nostre canonge Sebastià Puig s'aventurà a fer públic que existien indicis de què el poeta havia cultivat la música, si bé que desconeixia el fonament pel qual podia atribuir-se al poeta aquesta nova faceta del seu estre abastador de cultures, i és ara que nosaltres, amb la nostra modesta aportació, tractem d'ampliar aquella suposició amb un nou testimoni que va escapar a la rigurosa investigació duta a cap pel més complert biògraf de Cabanyes en quant a l'acopi i control de documents.

El doctor Puig pren peu per als seus indicis, d'un manuscrit que, a manera d'apèndix, es troba en un exemplar de la primera edició dels «Preludios», procedent de la biblioteca particular dels Soler i Pers, existent com preuada joia a la de la nostra institució Balagueriana.

El tal manuscrit pautat, es còpia d'un original que el poeta féu arribar junt amb altres poesies que escrigué a la seva enamorada, i diu així:

AMOR Y FE, canción, por M. J. C.,

amb el text de la poesia que comença:

Yo te adoré, cuando la vez primera
Recato y gracias admirara en ti;

que, dit sigui de pas, és una bella melodia d'influència netament clàssica italiana, amb tota l'elegància i sentiment que el poeta posà en les seves poesies amatòries — segons Menéndez i Pelayo, les millor sentides i perfectes —, pàgina musical saturada de la gràcia senyorívola que ha distingit als Cabanyes.

Es dirà que les inicials no coincideixen amb les dels noms que signava el poeta, però bé s'hauria pogut donar el cas que, per despistar en un art nou per ell, tal com emprà en llençar els primers «Preludios» sots l'anònim, hagués sentit la mateixa temença que dissimularia per la J, coincident amb el seu tercer patronimic de Josep Oriol.

No podem pas pensar que el noble poeta hagués volgut apropiat-se de la paternitat de cosa d'altri per millor decantar l'ànim de la seva *Celeste Virgen* amb un engany.

Ademés, no fou la única vegada que tals inicials emprà el poeta; les trobem també escrites entre els papers del seu intim amic Cintio existents al Museu Històric Arxidiocesà de Tarragona on es conserven, i entre els tals hi ha una llista d'originals del poeta Cabanyes entregats pel seu germà Josep Anton el 23 d'abril de 1834, any següent al del seu traspàs, és de suposar perquè servissin a Roca i Cornet per escriure la *Noticia* que precedeix a l'edició de *Producciones escogidas*, com així succeí.

Entre el paquet de manuscrits, que no podem dubtar que el germà coneixia prou per a no confondre'l's, s'hi llegia aquest, i diem s'hi llegia, perquè dissortadament gairebé tots els que figuren allà es consideren desapareguts. Diu així:

CARTAS A SARA, por J. J. R. Traducidas por
M. J. C.;

les mateixes inicials trobades en la peça «Amor y Fe», *adagio con espresione*, «temps» més indicat per a commoure el cor a una nena d'aquella època i que l'autor sabia l'efecte que volia produir.

No tenim intenció d'escatir més. En el nostre optimisme, creiem que Cabanyes poeta escrigué aquella peça musical, no tan genial ni de bon tros com les seves poesies, però bonica i amb la distinció i elegància de les amatòries, tal com un precursor de Clavé, d'Apel·les Mestres, d'altres i encara altres que esdevindran segurament.

Pel que calgui, és que havem trobat adient incloure en aquest número — amb el qual PRISMA ha volgut contribuir al primer centenari del traspàs del poeta Manuel de Cabanyes — la present nota que estimem per inèdita, estranyats de què hagués escapat a la curosa percepció dels biògrafs i comentaristes del poeta, que es compten en més d'un centenar.

*Retrat del poeta MANUEL DE CABANYES a ses darreries.
Interpretació al llapis plom d'E. C. Ricart.*

De Manuel de Cabanyes

La independencia de la poesía

Eu nunca consenti que a minha lyra
Fosse lyra de côrtes :
A verdade, a so única verdade
Soube inspirar-me o canto.

FRANC. MANOEL

Como una casta ruborosa Virgen
Se alza mi Musa, y tímida las cuerdas
Pulsando de su harpa solitaria,
Suelta la voz del canto.

Lejos ¡profanas gentes! No su acento
Del placer muelle corruptor del alma
En ritmo cadencioso hará suave
La funesta ponzoña.

Lejos ¡esclavos! lejos : no sus gracias
Cual vuestro honor traficanse y se venden;
No sangri-salpicados techos de oro
Resonarán sus versos.

En pobre independencia, ni las iras
De los verdugos del pensar la espantan
De sierva a fuer; ni, meretriz impura,
Vil metal la corrompe.

Fiera como los montes de su patria,
Galas desecha que maldad cobijan :
Las cumbres vaga en desnudez honesta;
Mas ¡guay de quien la ultraje!

Sobre sus cantos la expresión del alma
Vuela sin arte : números sonoros
Desdeña y rima acorde; son sus versos
Cual su espíritu libres.

Duros son; mas son fuertes, son hidalgos
Cual la espada del bueno : y nunca, nunca
Tu noble taz con el rubor de oprobio
Cubrirán, madre España,

Cual del cisne de Ofanto los cantares
A la reina del mundo avergonzaron,
De su opresor con el infame elogio
Sus cuitas acreciendo.

¡Hijo cruel! ¡Cantor ingrato! El Cielo
Le dió una lira mágica y el arte
De arrebatarse a su placer las almas
Y arder los corazones;

Le dió a los héroes celebrar mortales
Y a las deidades del Olimpo... El eco
Del Capitolio altivo aun los nombres,
Que él despertó, tornaba

Del rompedor de pactos inhonestos
Régulo, de Camilo, del gran Paulo
De su alma heroica pródigo, y la muerte
De Cantón generosa.

Mas cuando en el silencio de la noche
Sobre lesbianas cuerdas ensayaba,
En nuevo son, del triúmviro inhumano
La envilecida loa;

Se oyó, se oyó (me lo revela el Genio)
Tremenda voz de sombra invindicada
Que «Maldito, gritó, maldito seas,
» ¡Desertor de Filipos!

» Tan blando acento y a la par tan torpe
» Tuyo había de ser, que el noble hierro
» De la patria en sus últimos instantes
» Lanzando feamente,

» ¡Deshonor! a tus pies, hijo de esclavo,
» Confiaste la salud : ¡maldito seas! »
Y la terrible maldición las ondas
Del Tiber murmuraban.

Perfil del Poeta

per Manuel Amat

UN dels esplais més grats i temptadors d'aquesta vida de somriures i esgarrinxades, és aquest d'engegar la fantasia damunt d'una obra o imatge susceptible d'encomanar-vos una vibració espiritual. I una mica posat a precisar us diré que, a mi, em plau extraordinàriament fer volar la imaginació tot contemplant el retrat d'algun home eminent al qual estimi.

Avui aquest home és el poeta Manuel de Cabanyes, modestament homenatjat amb motiu del centenari de la seva mort, des d'aquest primer micròfon del Penedès, aquesta llença adirable de Catalunya, on el poeta va nèixer, viure i morir.

Manuel de Cabanyes devia ésser un poeta integral, car la contemplació dels seus ulls us dona aquella equilibrada sensació de què tot al seu voltant era perfum de poesia i misticisme. Són ulls que bateguen melangia, ulls per a esguardar xiprers en l'hora capvespral, ulls per a ésser sadollats de lluna.

... Per al poeta Cabanyes tota la nostra feruoritat.

Cal observar en l'obra d'aquest interessant poeta vilanoví que era més amic de la pedra i el bosc que no pas de la sorra, la barca i els pescadors. Bategava més a cor obert en la quietud claustral que embolcalla les nostres masies que no pas vora la monòtona insistència de les onades del mar.

Això, a mi, fins a cert punt, em sembla que té una explicació lògica: la platja, el mar, sempre serà un tema apassionant i fort, mentre que la muntanya encaixa més dins una tònica de dolcesa, de meditació i de solitud.

I el nostre poeta era decididament d'aquests darrers.

... Per a ell, doncs, tota la nostra profunda tendresa.

La masia En Cabanyes era la seva residència predilecta. S'hi sentia bé, sabia fruir de tots els múltiples encisos d'aquesta masia senyorial, d'arquitectura al gust italià, tota regada d'ombres i perfumada amb les flors del sobri i exquisit jardí.

Des de les balconades de la masia li era plaent esguardar sovint el perfil de Vilanova, llavors integrada per unes poques cases molt blanques i diminutes.

El poeta estimava Vilanova amb aquella càlida passió que sols en posseeixen el secret els homes de sensibilitat afinada.

Vilanova, emmarcada per les branques teatrals i multicolors dels eucaliptus i els grisos oliverars de la masia, a l'hora rutilant del sol i també en la grisor estilitzada de la posta adquiria un aire de vila privilegiada. La seva gràcia pictòrica se us emportava sense saber com. D'aquí aquella febre que s'apoderà del poeta — segons tradició — la nit de la seva agonia. Manuel de Cabanyes s'adonà que tot ell s'anava desarrapant de la terra, que el cap li fallava, que el bategar del cor se li fonia i volgué veure per darrera vegada aquella Vilanova que ell tant idolatrava. Portat pel seu desvarieig pregà que sortissin al balcó alguns dels seus criats arborant atxes de vent, a la claror de les quals imaginava poder sadollar-se els ulls amb la visió somniada.

La natura no es commogué pas a tan poètica sol·licitud; Vilanova restava sota el mantell indiferent i tenebrós d'aquella nit històrica.

Només a dalt el cel s'hi agitaven unes estrelles diminutes, com avergonyides de la seva impotència lluminosa per a donar goig al poeta que agonitzava a la terra per a nèixer en aquell paradís on només hi caben els immortals...

A la memoria
del eminente poeta catalán D. Manuel Cabanyes,
muerto en la flor de su edad el año 1833

por Marcelino MENENDEZ y Pelayo, de la Academia Española

O D A

«.....
El varón amado por los Dioses muere joven.
(MENANDRO)

Feliz quien nunca en la inviolada lira
Al poder tributó venal incienso,
Ni elevó al solio de opresores viles
Su profanado canto!

¿Por qué de Horacio el numeroso acento
Adula el sueño al opresor del mundo?
¿Por qué, soñada alcuernia en su alabanza
Teje de Mantua el vate?

¡Feliz quien nunca en el marmóreo alcázar
Su voz hiriendo regios artesones,
Himno entonó que servidumbre inspira,
Preso en dorados lazos!

¡Feliz quien nunca de la inquieta plebe
El furor excitó, temió las iras,
Ni arrastró de su Musa desgarrado
El manto por las plazas!

Odio patricio y ambición insomne
El brazo armaron del terrible Alceo:
Envenenó la Némesis plebeya
De Béranger el alma.

¡Maldición para aquel que en muelle ritmo
Vierte sonoro, enervador halago,
Y las flores de Chipre regaladas
Torpemente deshoja,

Cual Ovidio y Petronio las mancharon
Con labio impuro, al profanar los dones
Que sobre ellos vertieran las sagradas
De Mnemósine hijas!

¡Hélade antigua! generosas sombras,
Pindaro, Homero, Sófocles, Esquilo,
Que nunca infieles de la Urania Venus
Fuisteis al puro culto,

Abrid del templo las doradas puertas:
¿Paso al virgen mancebo laetano,
Que en sus hombros la túnica del genio
Ostenta no manchada!

¡Dulce Cabanyes! En humilde tumba
Cubre tus restos el materno suelo:
Sobre ella vela el numen de la lira...
El de la gloria duerme.

De la región etérea donde moras,
Propicio, acoge mi modesta ofrenda:
Para cantarte, de tu lumbré un rayo
Vierte sobre mi frente!

Tú la belleza con afán buscaste,
Como a los griegos se mostró y latinos,
Reina de sí la soberana idea,
Reina del Pario Mármol.

Ella tu esposa fué, casta y desnuda,
Y brotó de su seno fecundado
Por tu abrazo viril, la forma indócil
Luchando por la vida.

Libre como tu espíritu tu Musa
Rima desdeña y números sonoros: (1)
Campo le diste que a extender bastara
Su altivo pensamiento.

Dieron el tono a tus audaces himnos
De Ofanto el cisne, el águila del Tormes,
El férreo Alfieri, Fóscolo indomado,
Y el prófugo Filinto.

Y cual la abeja del ameno Tibur,
Flores libando en el vergel heleno,

(1) Oda titulada *Independencia de la Poesía*.

Docta y potente renovó sus alas
Por ti la antigua estrofa.

Émulo de Lucrecio, describiste
El monstruo crudo que del Ganges vino,
A emponzoñar con su hálito funesto
Las fuentes de la vida; (1)

Y como Horacio al navegante execra,
Tú al oro cantas, domador del mundo,
Maldiciendo en tremendas armonías
Su corruptor imperio.

Trajo la historia a tu inspirada mente
Los claros nombres de la edad pasada :
Un rey jurando en manos del ardido
Esposo de Jimena : (2)

Por los desiertos mares conduciendo
Íberas quillas, de Liguria un hombre,
Y gigante visión del Ponto erguida
Para anunciar sus hados. (3)

Y las que yacen en silencio antiguo,
Ciudades de alto nombre entre ruínas,
Ansiaste levantar, al sopro ardiente
Del vivífico estío. (4)

Seguiste el rumbo de la clara estrella,
Guiadora gentil de tu destino,
Que embelleció con luz plácida y suave
Tus solitarias horas. (5)

Su aliento te infundió la sacra Musa
Que en el Tabor y en el Calvario mora;
Viste a Jehovah de cólera ceñido,
Fulminador, tronante :

Y al tímido, reciente sacerdote,
Que al ara de Adonái mueve su planta,
Y a quien en incruento sacrificio
El Hombre Dios descende. (6)

Áureos tus versos son : su eco robusto
Vigor inspira, varonil grandeza :
Dignos de edad más fuerte y generosa
Que la nuestra menguada.

Llegó a tu mente un rayo de aquel fuego
Que iluminó los pórticos de Atenas,

Como llegó al cantor de la Cautiva,
A Andrés Chenier divino.

Joven moriste... Apenas a la vida
Se abrieron ¡ay! tus penetrantes ojos :
Joven sucumbe el que los Dioses aman.
¡Triste ley de los hados!

De Némesis y Delia los clamores
No a su amador libraron de la tumba,
Ni al sollozar sus élegos dolientes,
Las Parcas se ablandaron.

De Catón y Pompeyo las cenizas
En sus urnas de horror se estremecieron,
Y un ¡ay! lanzaron sus inultos Manes,
Al espirar Lucano.

Rota cayó en el Sorgia aquella lira
Que moduló en el Tajo los amores,
Y llevó a extrañas gentes el sonoro
Nombre de Garcilaso.

Rindió su cuello a la segur impía
El que al Enfermo celebró y al Ciego :
El Numen de la gloria remontóle
Sobre el cadalso impuro.

Horrible mal devora a Leopardi,
Titán vencido pero no domado :
A Byron ve caer heroicamente
Missolonghi en su arena.

Jóvenes todos... como tú, Cabanyes,
Vieron pasar en desplacer sus días,
Con el estigma del dolor impreso
En sus alzadas frentes.

No fué en la tierra el fin de tu camino;
Aura del cielo enderezó tu nave,
A las de paz espléndidas moradas,
Donde inmortal reposas.

Breves y oscuros, de la tierra al seno
Fueron tus días en quietud llevados,
Sin que el clamor de la mentida fama
Tu nombre pregonase.

Hoy, mientras ciñen profanados lauros
Frentes vulgares, tu memoria muere :
¡Oh si en tu honor mi canto más durara
Que mármoles y bronces!

- (1) Oda *Al cólera morbo*.
- (2) Oda á Marcio.
- (3) Canto *A Colombo*.
- (4) Oda *Al Estío*.
- (5) *A mi Estrella*. A...
- (6) Oda *La Misa Nueva*.

Santander, 4 de febrero de 1875.

Del libre *Odas, Epistolas y Tragedias*, 1883.

Tríptic

per J. A. R. F.

En humil tribut d'homenatge al Poeta Cabanyes
en el primer centenari del seu traspàs.

I

Pregària

Càndida llum que del zenit davalles
damunt l'ara sagrada del Poeta,
dels que, devots, combreguen amb sos versos
il·lumina les hores.

Fes que jamai en buit oblit no caiguin
les pures emocions que el commogueren,
que eternament sia immortal son Numen
sense posta ni minva.

Que com estel de rutilant bellesa
dins la tenebra del passat fulguri
i les incertes passes orienti
del caminant errívol.

Que en fervorosa emulació algun dia
mogui l'afany de les futures gèneres
i la llevar en cada vers sembrada
bellament fructifiqui.

I que jamai la verinosa sàtira,
ni el menyspreu àvol, ni l'enveja hipòcrita
fereixin son record, ni llurs esquitxos
esborronin ses ales.

II

Al Poeta

Fèrvid poeta de la noble lira
qui en els Preludis de ton estre indòcil
amb mà viril saberes arrencar-ne
belles estrofes úniques.

Cigne de Vilanova, fou ta musa
la musa del dolor, digna i esquerpa,
la que vagava casta i ruborosa
entre vels de crepuscle.

Ella donà a tes notes l'harmonia
i a estranya llengua manllevà cadències
mes, d'albirar la parca prematura,
tota es desfèu en llàgrimes.

Ai, massa d'hora, com tos versos lliure
ton esperit volà a sa pàtria etèria
amb la lleugera gràcia fugitiva
d'un rossinyol selvàtic!

I fou la lluna, pia amada pòstuma,
que enamorat vas invocar un dia
la que besà ta enfredorida còrpora
i tos llavis exsangües.

Encara avui sota son blanc imperi
sembla reviure ta serena estàtua
del frontispici que el Museu ostenta
a la bíblica fórmula.

I de l'ombrívol bosc de ta masia
on conceberes, immortals, tos versos,
entre les soques odorants dels arbres
ta pàl·lida ombra vaga.

Líriques veus de clàssica harmonia
sonen encara al dolç arpeig eòlic
i el solitari caminant oint-les,
corprès, el pas atura.

No foren pas aquestes veus invictes
les que han oït sovint, melodioses,
i han inspirat als teus novells artistes
saturats de natura;

I no són elles que han dictat l'estrenu
fervor i l'orgullosa independència
d'esperit a les pleïades selectes
de tos fills, Vilanova?

III

Homenatge

D'immarcescibles llors glorioses
trenin corones mans diminutes
de nenes cànides, amb la innocència
de llurs pocs anys;

Callin els llavis i en el silenci
tan sols les muses polsin les citares
en homenatge del que fa un segle
morí incompres:

Poeta cèlebre qui, en curta vida,
damunt la terra, modest i anònim,
pel buit més llòbrec passà com ràpid
estel fugaç;

I tant més inclita la llevò oculta
de ses esparses brosta i més ferma
quant més separa-la de la seva època
l'allau del temps.

Honor! Justicial les veus aclamen.
Eterna glòria mereix el geni
que amb valentia de la seva ànima
digué el sentir;

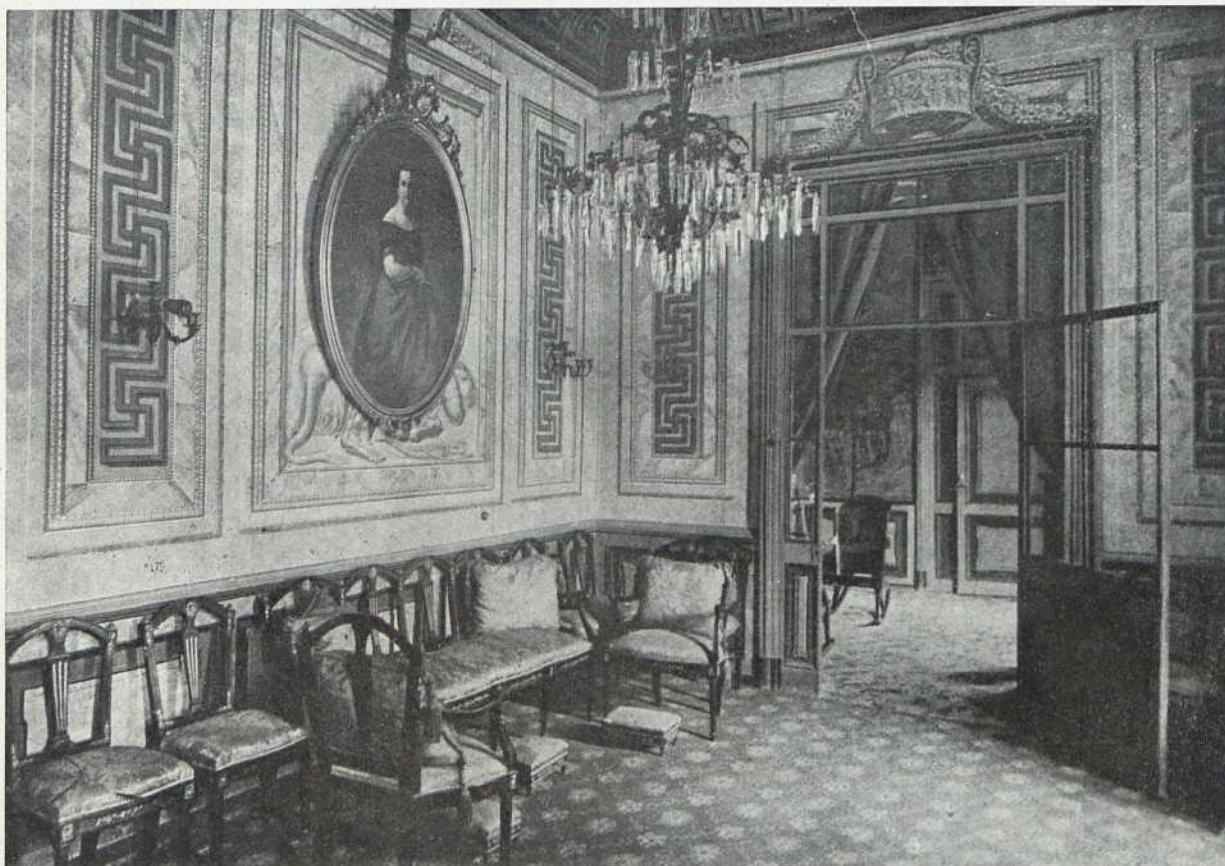
Que no el temptaren humanes pompes,
ni dels hipòcrites la glòria efímera,
que de les guerres amb veu enèrgica
blasma l'horror.

Llàstima! llàstima que la vernacla
llengua no empressis, Poeta insigne,
que romanica feble, oblidada,
mes morta, no;

Que a ton indòmit impuls hauria
reprès l'esplèndida poixança antiga
i ton verb clàssic tal volta en fora
rejoventit!

Mes no era l'hora. La renaixença
de Catalunya, però, a ta fèrvida
independència lírica prompte
se deixondí,

I al tremp acèrrim de tes estrofes
l'ànima abúlica de tot un poble
vibrà magnífica i amb la paraula
se recobrà.

Un bell aspecte de la Sala gran de la casa pairal dels CABANYES, en el lateral de la qual s'hi admira el retrat de la mare del pintor Alexandre, considerat un dels millors sortit de la docta paleta de Martí i Alsina. Foto Arxiu Mas.

La Masia d'en Cabanyes

Visió de nit

per Salvador ALBERT

En mig la nit serena, plena de dolça pau,
dorm la masia plàcida, enfront del bell mar blau.
La immensa galeria, oberta a tot l'entorn,
inonda'l clar de lluna, clar com la llum del jorn.
Del fons del bosc, sorgeixen — fantasmes gegantins —
siluetes d'eucaliptus, xiprers, roures i pins.
Arreu profund silenci, arreu severa pau,
aprop jardins flairosos, al lluny el bell mar blau.
Què hi ha en aquest silenci d'un món endormiscat,
que son august mutisme és veu d'Eternitat?
Planant sobre el misteri d'aquesta nit, he vist
l'ombra del dolç poeta, enamorat i trist.
He vist al dolç poeta, morint en mig la nit,
amortallat de lluna, besat per l'Infinit.

Restaurant de l'Estació

de Vidua de Jaume Planas

Acurat servei de cobert i a la carta.

**Habitacions higièniques amb quarto de
bany i amb tota mena de comoditats.**

Telèfon 75 - Vilanova i Geltrú

JOSEP MIR

Representant del FORD

**Taller de reparacions d'automòbils
i mecàniques en general.**

Especialitat en els cotxes FORD,
CHEVROLET i CITROEN.

Soldadura autògena.

Reparacions i càrrega de bateries.

Subministre de benzina, olis i grassa.

**Carretera de Cubelles, 6 - Tel. 27
VILANOVA I GELTRÚ**

Bar Pepín

Casa de menjars i hospedatge

**Servei a la carta
i coberts a 2'50 ptes.**

Cafè i licors

**Rambla Ventosa, 16 - Tel. 20 X
Vilanova i Geltrú**

MATERIALES HIDRÁULICOS

GRIFFI, S. A.

Capital social: 6.000.000 de ptes.
Fabricació exclusiva de ciments blancs

Ciment Portland Blanc

per a la fabricació de pedra i marbre artificials, paviments, estucs, etc.

Ciment Blanc Natural

per a la fabricació de mosaics

Ciment Blanc Especial

per a treballs generals de presentació i responsabilitat.

Ciment Montcadí

Impermeable i adherent

Producte immillorable per a treure tota mena d'humitats. Aplicable com a pintura permanent, en blanc o en colors, afegint-hi petites quantitats de colorants minerals.

Insubstituïble per a realitzar estucs moderns, interiors i exteriors.

Demaneu mostres i instruccions

**Agents de venda a tot Espanya i a la majoria de nacions
d'Europa i Amèrica**

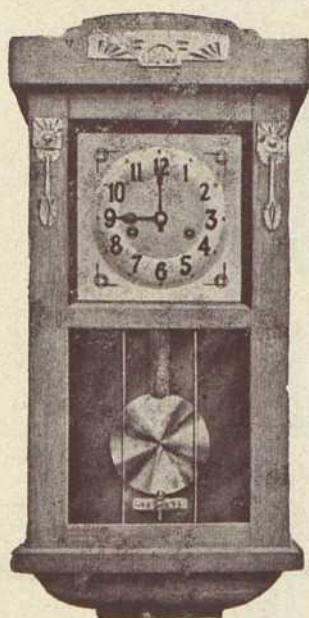
Bar Restaurant "MARINA"

CAN COLL

situat al punt més típic
de la platja ■ Especialitat
en guisats a la marinera
■ Servei de restaurant
a totes hores ■ ■ ■ ■

JOSEP COLL I PALLEJÀ

Platja -- Vilanova i Geltrú -- Telèfon 22

Relotgeria

■ ■

Joieria

■ ■

Optica

■

AUGUST ARRAUT

Progrés, 40 Vilanova i Geltrú

Quiosco "EL SOL"

■ ■ Cocktails
de totes classes

Licors de totes
marques, del
país i estranger

JAUME MIRÓ

■ ■
ESPLÈNDIDS
MENJADORS

■ ■
CUINA
SELECTA

Fonda Univers

■ ■
PREUS
MÒDICS

■ ■
HABITACIONS
VENTILADES

Rambla Ventosa, 1-3 : Telèfon 110
Vilanova i Geltrú

Vicens Puerto

Fuster - Ebanista

Restauració de mobles
i recanvi de teles de
«sommier», a preus
: : econòmics : :

FRUITA, 2 (xamfrà Plaça Miró)
Vilanova i Geltrú

Tallers Caba

Automòbils i accessoris

Gasolina - Olis - Gas Oil

Reparacions mecàniques de tota mena

Onze de Setembre, 11 - VILANOVA I GELTRU - Telèfon 127

Demaneu l'indiscutible

M **GASOSA**
ONTELL

RAMBLA VIDAL, 17

Telèfon 77

Vilanova i Geltrú

Ideal Hotel

Telèfon 33 - Vilanova i Geltrú

Fusteria de

JOSEP BARRERAS

TALLER:

Sant Francesc, 27

DOMICILI:

Plaça Rectoria, 3

Bar Les Palmeres (a Cal Peixerot)

de Pau Pons

Situat al punt més cèntric de la platja

Guisats a la marinera

Preparats i servits curosament

Esplèndid menjador, decorat artísticament

Preus mòdics

Materials per a la construcció de

Vicens Gibert

CALÇ, GUIX, CIMENT, RAJOLS DE VALENCIA

DE TOTES CLASSES.

SORRA I GRANET DE MARMOL.

Venda de l'Asland

Venda del Griffi

Rambla Ventosa, 10

Telèfon 87

Vilanova i Geltrú

Casa COMAS

Tenda : 1.er de Maig, 7

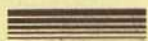
Tallers : Teatre, 21

Gran assortit i col·locació de vidres plans, cristalls i miralls.

Instal·lacions d'aigua, gas, electricitat, sanitàries, motors elèctrics i olis pesats, i bombes.

Dipòsit de waters, lavabos, banyeres, etc.

Especialitat amb instal·lacions de bombes de pistó PUIGJANER.

Calefacció central

Instal·lacions per a pisos reduïts, des de 600 ptes. — Instal·lacions per a pisos de lloguer.

Instal·lacions al comptat i a plaços de 1 i 2 anys.

Pressupostos i projectes gratis

UN SOL FOC

Proporciona calefacció i aigua calenta a tota la casa

Amb la Calefacció IDEAL CLASSIC ja tenim resolt el problema del confort higiènic i econòmic. Per pocs diners podeu instal·lar-la a casa vostra, lliurant-vos, a la tardor i a l'hivern, del fred i de la humitat

Fascicles gratuits

Xampany
FREIXENET

Sant Sadurní de Noya